

Bergvesenet

Postboks 3021, 7002 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr BV 3809	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering Trondheim	Gradering
Kommer fra ..arkiv	Ekstern rapport nr	Oversendt fra	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Tittel Skjerping og grubedrift m. v. på Bømlo				
Forfatter Robberstad, M.		Dato 19.02 1946	Bedrift	
Kommune Bømlo	Fylke Hordaland	Bergdistrikt Vestlandske	1: 50 000 kartblad	1: 250 000 kartblad
Fagområde Historisk	Dokument type	Forekomster		
Råstofftype Malm/metall	Emneord Au			
Sammendrag				

Konfidensielt.

I henhold til muntlig avtale tillater jeg mig hermed å fremkomme med en kort oversikt om skjerping og grupedrift m.v. på Bömmelöen.

Det begynte i 1880-årene. En skolegutt hadde funnet en "gullklump" antakelig i gården Urens utmark. Ved forskjellige formidlinger blev det til at engelske grupeingeniører og spekulanter blev intresert og under firma-navn The Oscar Gold mining Co, startet den første grupedrift i 1883-84, såvidt jeg husker. Der blev opført stor vaskeribygning med steamanlegg, laboratorium, kontorbygning m.v. Jeg blev veldig imponert da jeg fikk høve til å oververe starten av maskineriet ved et slags festlighet i vaskeribygningen, hvor engelske direktører, og ingeniører var tilstede og holdt tale.

Engelskmennene hadde tidligere hadt foretrede hos kong Oscar den 2 den og fått tillatelse til å opkalle grupen etter han, og de hadde foret kon-gen en stein med rått gull i. Stemningen var i høy grad optimistisk, og gullfunnene på Bömmelöen ble slått stort op i pressen- såvel i vår morgen-blad som i The Times. Det stod visst på trykk at dette vilde bli enten "Verdens største suksess eller verdens største skuffelse".

Imidlertid hadde gullfeberen grepet om sig, der ble skjerpet så å si natt og dag, det vrimlet av skjerpere og gullsøkere fra vidt forskjellige kanter. I 1888 kulminerte det med 144 ertsanmeldelser i hele Finnås, senere gikk det stadig nedover. Jeg er desverre for tiden ikke istand til å kunne opgi tallene av anmeldelser fra tidligere år.

Bömmelöens forenede Bergverksselskap (Norsk foretakende) startet grupedrift, men gikk inn i 1893. Haugesundsgangens gullgruper blev et annet engelsk selskap, som vistnok hadde sin egen administrasjon. Men det ophørte etter kort drift. Der opstod ugreie mellom direktøren og vedkommende kjemiker, og etter dennes arrestasjon blev nokk det hele oppløst. Herrerne forlot landet. Engelskmennene i The Oscar Gold Cosom flere ganger hadde skiftet navn (tilførsel av nytt blod, sikret sig de beste anvisninger om kring og i nernetten av hovedfeltet, men begynte nu selv å røre en nensyk-nende tilverelse- fra 1895-96 og utover. I 1900 ble der holdt tvangsauksjon over endel bygninger tilhørende verket og da antar jeg det hele stoppet.

Oscargrupen og noen av de viktigste forekomster antar jeg f.t. eies av Orkla metall a/s. Bygninger og maskiner av alle slags er solgt og fjernet fra stedet, selve grupperne er fulle av vann. Det fortaltes at de engelske

skulde ha lagt ned ca 2mil. kroner i sine anlegg, men det var forlite gull i grupperne, det blev ikke rekningssvarende. Min personlige mening er at terenget på hele feltet burde befares av en sakkyndig grupemann, for je antar det turde vise sig at der fremdeles i de frie falne anvisninger som er av interesse for en videre undersøkelse. Den engelske drift var angivelig kun basert på å utskille gull. De øvrige ertser som forekom blandt dem knuste og malte stenmasse gikk i sjöen. Jeg ser at bergmesteren i 1929 og 1930 i mutingsbrev har anført om forskjellige innsendte prøver dels svovelkis i kvarts, Zinkblende, Molybdenglans, og svovelkis. Dette synes nok så nedslående for folk som har vert personlig sikker på at det var ekte gull. men sparsomt i flere av disse gruper, den ene var jo selve gullgruppen og prøven viste svovelkis. Nuvel der har vel ikke vert gull i den innsendte prøven som må vere tatt i eller omkring åpningen av grupen, for selve gruppen var jo helt vannfylt. Og gullet ligger neppe strödd omkring på mar-ken.

I gullfeberens dage blev der skjerpet en hel del anvisninger som absolutt ingen verdi hadde, det galt bare å sikre sig skjerp, og ha et ord med i laget, ved utmålingen m.v. og som speulasjonsobjekt. Men her er også anvisninger av svovelkis og kobber, som vel kunde ha interesse for en mann med bergverk og geologi kyndig mann. Det kann vere at denne orientering kann forekomme dig forlite uttømmende, men jeg er villig til sålangt jeg kannå gi dig mulige suplerende opplysninger om ønskes. Det bemærkes at jeg personlig ikke er eier eller medeier i grupperne eller anvisningerne.

Hidle 19/2-1946

Sign. M. Robberstad

